

**Башкорт теле һәм әзәбиәте буйынса район олимпиадыны
һорауҙары һәм эштәре
2021-2022 укыу йылы**

10-11 сыныф

1. «Ай, Уралым, Уралым...» - әсәрҙе дауам итеп, тәүге строфаһын яттан язығыз. Әсәрҙең жанрын билдәләгеҙ.
2. Башкорт халыҡ ижадынан әкиәт батырҙары исемдәрен язығыз.
3. Күренекле ижади шәхестәрҙең һөнәрҙәрен асыҡлағыз (йырсы, рәссам, курайсы, композитор):
 - а) Әхмәт Лотфуллин - ...;
 - б) Ишмулла Дилмөхәмәтов - ...;
 - в) Хөсәйен Әхмәтов - ...;
 - г) Фәрит Бикбулатов - ...;
4. Аллегория тип нимәгә әйтәләр? Бер миҫал китерегеҙ.
5. 1932 йылда Салауат районында Аркауыл ауылында тыуа. «Табыныу» поэмаһы өсөн Салауат Юлаев премияһына лайыҡ була. 1977 йылда вафат була» - бында һүз кем хақында бара, уның билдәле әсәрҙәрен язығыз.
6. Камыр батыр, Уғатар батыр, Күлуртлар батыр – былар кемдәр, исемлектә дауам итегеҙ.
7. Силәбе өлкәһендә тыуып үскән биш күренекле шағирҙы язығыз.
8. Әзәби әсәрҙә арттырып, шаштырып һүрәтләү нисек атала?
9. «Халкының сәскә күңеленән ынйы йыйыусы» шағирҙың исемен атағыз. Уның ниндәй әсәрҙәре һеҙҙең хәтерегеҙгә уйылып ҡалды?
10. Һабрау сәсэн ниндәй эпостың геройы:
 - а) «Урал батыр»; б) «Изгеүкәй менән Моразым»; в) «Аҡбузат».
11. Бирелгән һорауҙарға төрлө төр ҡушма һөйләмдәр менән тулы яуап бир.

Ғаиләндә кемдәрен ҡар? Атай-әсәйеңдең, олатай-өләсәйеңдең исемдәре нисек, уларҙың исемдәре нимә аңлата? Үҙеңдең исемен нимә аңлатҡанын беләһеңме? Исемде һиңә кем бирҙе? Уйлап ҡара, һиңә һиңә был исемде биргәндәр икән? Нисек уйлайһың, һинең исемен есемәң тура ҡиләме?

Фаилэндә ял көндәрен, байрамдарзы нисек үткәрәһегез? Үз-ара ниндәй телдә һөйләшәһегез? Дустарың, класташтарың менән ниндәй телдә аралашаһың? Ниндәй телдә уйлайһың?

Үзендең яуаптарыңдан сығып ниндәй һығымта яһай алаһың?

12. Телде өйрәнеү, һүз, тел менән бәйлә ниндәй һөнәрҙәр беләһең, һанап кит.

13. Һанап сыҡкан һөнәрҙәргә эйә булған ниндәй шәхестәргә беләһең, исемдәрен яҙ.

14. **Тел** һәм **телмәр** һүзҙәренең айырмаһын аңлат/тәржемә ит. Улар менән диалог төзө.

15. **Тел** һүзенән тамырзаш һүзҙәр яһа. Яһалма һүзҙәрҙең яһалыу юлын билдәлә, улар менән һөйләмдәр төҙөп яҙ. Уларҙы тәржемә ит.

16. **һүз, тел** һүзҙәренән сифаттар ярҙамында һүзбәйләнештәр төзө, уларҙы тәржемә ит.

17. **Үз һүзле, һүз оҫтаһы, тел бәҫтәһе, күп һүзле** тип ниндәй кешеләргә әйтәләр? Бындай һүзбәйләнештәр нисек атала? Уларҙың мәғәнәһен бер һүз менән асыҡлап булламы?

18. Тура телмәр һәм ситләтелгән телмәр тураһында нимә беләһең, яҙып кит. Схемалар ярҙамында тура телмәр эргәһендә тыныш билдәләп куйылышын аңлат. Миҫалдар килтер.

19. **Тел** йәки **һүз** тураһында ниндәй мәҡәлдәр, әйтемдәр беләһең, иҫләп яҙ.

20. Йөз күрке – һаҡал, һүз күрке – мәҡәл, - тигән мәҡәлдә нисек аңлайһың. Мәҡәлдең мәғәнәһен аңлатып ҡыҫка инша яҙ.

**Вопросы и задания районной олимпиады по башкирскому языку
и литературе для учащихся 10-11 класса
2021-2022 учебный год**

1. Продолжите и напишите по памяти первую строфу данного произведения. Определите его жанр.
2. Назовите героев башкирских народных сказок.
3. Определите, какие области искусства представляют данные творческие личности (певец, художник, кураист, композитор):
 - а) Ахмет Лутфуллин - ...;
 - б) Ишмулла Дилмухаметов - ...;
 - в) Хусаин Ахметов - ...;
 - г) Фарит Бикбулатов -
4. Аллегория — это ... , и, например,
5. Установить, к какому поэту относятся выдержки из биографии?
6. Определить, из каких произведений перечисленные герои?
7. Назвать имена пяти известных поэтов-выходцев из Челябинской области.
8. Определить художественный прием.
9. Назовите поэта, который «собирал нектар из души народа». Какие его произведения больше всех впечатлили Вас?
10. Определите: Хабрау сэсэн – герой из какого эпоса:
А) «Урал батыр»; б) «Идеукай и Мурадым»; в) «Акбузат».
11. Ответьте на вопросы, используя разные типы сложных предложений.
12. Перечислите профессии, связанные с изучением языка.
13. Назовите имена известных специалистов в данной отрасли.
14. Определите степень расхождения семантики данных слов. Переведите слова, составьте диалог с использованием данных слов.
15. Подберите к указанному слову однокоренные слова. Определите способ их образования. Составьте с ними предложения.
16. Составьте словосочетания с данными словами. Переведите их на русский язык. Составьте предложения с каждым из них.
17. Можно ли одним словом объяснить значение данных словосочетаний. Как называются подобные устойчивые сочетания слов?
18. Что вы знаете о прямой и косвенной речи? С помощью схем объясните постановку знаков препинания в предложениях с прямой речью.
19. Вспомните и запишите пословицы и поговорки о языке, слове.
20. Объясните, как вы понимаете данную пословицу. Напишите мини-сочинение.

ТВОРЧЕСКАЯ РАБОТА

Бирелгән бер теманы үзегез һайлап, иңша язығыз

«Тыуған ерем алтын бишек»

«Минен яраткан шағирым Рәми Ғарипов»

«Көслө берзе – белемле менде йығыр»

Напишите сочинения на предложенные темы:

«Родина моя – золотая колыбель»

Мой любимый поэт Рами Гарипов

«Сильный - одного, образованный тысячу победит».